

**government
communications**

Department:
Government Communication and Information System
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**PHOLISI YA TIRISO YA DIPUO YA MOKGWA
WA PUSO WA TLHAELETSANO LE
TSHEDIMOSETSO (GCIS)**

THULAGANYO YA DITENG

1. MATSENO	1
2. DITLHALOSO TSA MAREO	2
3. METHEO YA PHOLISI	3
4. MAITLHOMO LE BOGOLO	4
5. MAIKARABELO A SEMOLAO	4
6. KA GA GCIS	4
7. MAIKARABELO A YUNITI YA DITIRELO TSA DIPUO	5
8. PUO YA PHOLISI.....	5
9. MEKGWATIRISO YA DITLHALETSANO LE BAO BA AMEGANG	6
10. TSHOMARELO YA DIREKOTO.....	9
11. THARABOLOLO YA DINGONGOREGO.....	9
12. DIPHASALATSO LE PHITLHELELO YA PHOLISI YA TIRISO YA DIPUO YA GCIS.....	10
13. TLHOTLHOMISO YA PHOLISI.....	10

1. MATSENO

- 1.1. Aforika Borwa ke setšhaba se se nang le ditso di le dintsi tse di buang dipuo tse di lobebe tse di farologaneng. Puo ke sedirisiwa se se botlhokwa thata go ka dirisediwa go tsenyeletsa temokerasi ya rona le go nna le seabe mo go tsa botshelo jwa loago, setso, botlhale, ikonomi le jwa sepolotiki mo setšhabeng sa Aforika Borwa.
- 1.2. Maemo a dipuo tsa naga eno a fetogile thata morago ga gore go nne le temokerasi ka 1994, fa Molaotheo o ne o neelana ka letlhomeso la melawanataolo la semoloa tebang le go lemoga semmuso mmogo le go tlhatlhosa pharologano ya dipuo. Melawanatetla ya gajaana ya dipuontsi e letlelela dipuo tso mo malobeng di neng di gobeletswe gore di phophome.
- 1.3. Karolo 6 ya Molaotheo e netefaletsa maemo a a lekalekanang a dipuo tsa semmuso di le 11, e leng Afrikaans; English; isiNdebele; isiXhosa; isiZulu; Sepedi; Sesotho; Setswana; Siswati, Tshivenda le Xitsonga.
- 1.4. Ka ntlha ya maikarabelo a yone a molaotheo a abela setšhaba ka tshedimosetso e e leng mo dinakong, e e nepagetseng e bile e fitlhelesega, GCIS e rwele maikarabelo a go refosana ka boeteledipele jwa ditogamaano le go golaganya ditlhaeletsano tsa puso go netefatsa fa setšhaba se sedimosetswa le go nna le phitlhelelo mo manaaneng le mo dipholising tsa puso le go ba unngwela. Setheo seno mo dingwageng tse di fetileng se ntse se tswelletse go tlhagisa tse dingwe tsa dikgatiso tsa bone tsa ditlhaeletsano ka dipuo tsotlhe tsa semmuso.
- 1.5. Ka go rotloeleletsa phitlhelelo ya ditirelo tsa puso ka tekatekano, kitso le tshedimosetso jaaka karolo ya yone ya maikarabelo a molaotheo le go nna le maitseo, GCIS boamaruri e netefatsa fa go nna le dipaakanyo mo dipuong tseo mo malobeng di neng di sa tseewe tsia, tseo ga jaana di neilweng maemo a semmuso.

2. DITLHALOSO TSA MAREO

Mo pholising eno, ntle le fa fela go tthalositswe ka tsela e e rileng, mafoko a a tthalositsweng le bokao jwa one fa tlase a na le bokao jo bo latelang:

“Braille”	Braile ya English, eo gape e itsegeng jaaka Braile ya Mophato wa 2
“Molaotheo”	Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa wa 1996
“DG”	Mokaedikakaretso wa GCIS
“GCIS”	Mokgwa wa Puso wa Tlhaeletsano le Tshedimosetso
“Yuniti ya Ditire tsa Puo”	Yuniti ya Ditirelo tsa Puo ya GCIS e tthomilwe semmuso ka 2008.
“Tona”	Tona ya Ditlhaeletsano
“Dipuontsi”	Tiriso ya dipuo di le mmalwa kgotsa dipuo tsotlhe tsa semmuso
“Puo ya semmuso”	E nngwe le e nngwe ya dipuo tsa semmuso di le 11 jaaka di tthagisitswe mo Karolong ya bo 6(1) ya Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa wa 1996
“PanSALB”	Lekgotla la Dipuontsi la Aforikaborwa le le tthomilweng go latela Karolo ya bo 2 ya Molao wa PanSALB wa 1995 (Molao wa bo 59 wa 1995)
“Dipuo tseo mo malobeng di neng di gobeletswe”	isiNdebele, isiXhosa, isiZulu, Siswati, Sesotho, Setswana, Sepedi, Tshivenda le Xitsonga
“Bogolofadi jwa dirwe tsa kutlo”	Bogole jwa go fofala, go mumufala le/kgotsa jwa go susufala
“Puo ya Diatla”	Puo ya Diatla ya Aforika Borwa

“Molao”	Molao wa Tiriso ya Dipuo tsa Semmuso wa 2012 (Molao wa bo 12 wa 2012)
“Motho wa boraro”	Go akarediwa baabelani ba ditirelo mmogo le badiredi ba ba nang le bokgoni

3. METHEO YA PHOLISI

3.1. Pholisi ya Tiriso ya Dipuo ya GCIS e ikaegile ka metheo e e latelang:

- 3.1.1. Go lemoga phapang ya dipuo le ditso e e leng teng ka fa gare ga GCIS, mmogo le seemo sa dipuontsi tsa baagi ba Aforika Borwa.
- 3.1.2. Go tlhabolola le go rotloetsa tiriso ya dipuo tsotlhe tsa semmuso go latela mowa wa Batho Pele.
- 3.1.3. Tshwanelo ya baagi ya go dirisa puo e nngwe le e nngwe e ba batlang go e dirisa go buisana le go tlhaeletsana le GCIS.
- 3.1.4. Tshwanelo ya baagi ya go fitlhelela le/go amogela ditirelo le tshedimosetso ya puso ka puoe nngwe le e nngwe e ba batlang go e amogela ka yona, fa go kgonagalang.
- 3.1.5. Karolo ya botlhokwa eo puo e e tshamekang mo go kgweetseng ditlhaeletsano magareng ga puso le baagi.
- 3.1.6. Tlhokego ya go tlamela ditlhokwa tsa tlhaeletsano mo bathong ba ba nang le dikgoreletsi tsa puo, tse di jaaka bogole jwa go fufalo le/kgotsa jwa go susufalo.
- 3.1.7. Maikarabelo a semolao le a molaotheo a go rotloetsa dipuontsi go netefatsa fa go nna le tlhaeletsano e e mosola le e e tsamayang sentle magareng ga puso le baagi.

3.2. GCIS e tla dirisa puo e e edileng go natlafatsa tlhaeletsano.

4. MAITLHOMO LE BOGOLO

- 4.1. Maikemisetso a pholisi eno ke go obamela maikarabelo a semolao le a molaotheo. Gape ke go rotloetsa dipuontsi go netefatsa fa go nna le ditlhaeletsano tse di mosola le tse di tsamayang sentle magareng ga puso le baagi go lepana le maitlthomo a Molao le a Molaotheo.
- 4.2. Pholisi eno e gokelela maikano a maphata le badiredi botlhe ba GCIS.
- 4.3. E tla dirisiwa gape jaaka sedirisiwa sa dikeletso fa mafapha a tlhoka ditirelo tsa GCIS tse di ka ga diteng.
- 4.4. Lekala la: Ditirelo tsa Tshegetso ya Lefapha e tla nna lona mookami wa semmuso wa pholisi eno.

5. MAIKARABELO A SEMOLAO

Pholisi eno e ikaegile ka ditogamaano tsa semolao tse di latelang:

- 5.1. Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforika Borwa wa 1996
- 5.2. Molao wa Tiriso ya Dipuo tsa Semmuso wa 2012 (Molao wa bo 12 wa 2012)
- 5.3. Letlhomeso la Pholisi ya Dipuo tsa Bosetšhaba, 2003;
- 5.4. Molao wa Tlhatloso ya Phitlhelelo ya Tshedimisetso wa 2000 (Molao bo 2 wa 2000);
- 5.5. Letlhomeso la Togamaano ya Ditlhaeletsano la Bosetšhaba – 2014-2019.

6. KA GA GCIS

- 6.1. GCIS e simolotswe ka ngwaga wa 1998, go latela Karolo ya bo 239 ya Molaotheo jaaka lefapha le le netefatsang fa tshedimisetso le melaetsa ya puso e gasiwa ka tshwanelo mo baaging ka mokgwa o o golaganngweng le ka mokgwa o o latelang ditlhokwa tsa molaotheo wa naga.
- 6.2. Maikarabelo a GCIS ke go golaganya, go kaela le go eletsa mo ditlhaeletsanong tsa puso, go akaretsa go golagana le bobegakgang, ditlhaeletsano tse di ka ga tlhabololo ya batho mmogo le botlhotlheletsi. Maitlthomo a yona ke go fitlhelaelao ditlhaeletsano tse di tshwaraganetsweng, tse di gokagantsweng e bile di tlhamaletse

magareng ga puso le baagi ba Aforika Borwa, e leng seo se letlelelang setšhaba go ikamanya le phetolothefosano ya naga.

- 6.3. Tirelokgolo ya GCIS ke go abelana ka tshedimose tso e e nepileng e bile e le mo dinakong mo baaging ba Aforika Borwa ka mekgwa yotlhe ya dirala tsa ditlhaeletsano. GCIS e dirisa diphasalatso le dirala tse di farologaneng go fitlhelela ditlhokwa tsa tshedimose tso tsa batho ba ba farologaneng. GCIS e abelana ka ditirelo tseno ka ntlha ya fa e le tshwanelo ya baagi ba Aforika Borwa ya molaotheo mo Karolo ya bo 195(g) ya Molaotheo e tlhalosang gore go nna le tlhoko ya bofitlha, setšhaba se tshwanetse go abelwa ka tshedimose tso e e leng mo dinakong, e e nepileng mme gape e fitlhelesega.
- 6.4. Ka ntlha ya maikarabelo a a tlhalositsweng fa godimo GCIS e abelana ka ditirelo go ralala le mafelo otlhe a Aforika Borwa.

7. MAIKARABELO A YUNITI YA DITIRELO TSA DIPUO

- 7.1. Yuniti ya Ditirelo tsa Dipuo ya GCIS e butswa ka Moranang 2008 ka maikarabelo a go abela GCIS ka ditirelo tsa bofetoledi, borulaganyi le tsa botseleganyi.
- 7.2. E na gape le maikarabelo a go kgobokanya, go tlhabolola le go tlhama mareo a a maleba.
- 7.3. E dirisana le mekgatlho e mengwe ya dipuo, le go nna le seabe mo tlhabololong le mo tlhatlosoong ya dipuo tseo mo malobeng di neng di kgapetswe kwa thoko.
- 7.4. Yuniti ya Ditirelo tsa Dipuo e tla jara maikarabelo a go tsenyatirisong pholisi eno le go eletsana bannaleseabe botlhe ka diteng tsa yone.

8. PUO YA PHOLISI

8.1. Dipuo tsa semmuso tsa GCIS

- 8.1.1. Jaaka mookami wa ditlhaeletsano tsa puso, GCIS e tla samagana le go tlhaeletsana ka dipuo tso tse tsa semmuso di le 11, fa go tlhokega e bile go kgonega. Dipuo tseo di dirisiwang di tshwanetse gape go akaretse le tsa batho ba ba nang le bogole.

8.1.2. GCIS e tla akanya ka tiriso, kgonagalo, didirisiwa, ditlamorago tsa tikologo mmogo le tshegetso ya ditlhokwa tsa baagi bao e ba direlang fa e tsaya tshweetso ka ga puo/dipuo tsa semmuso tseo e tla di dirisang.

9. MEKGWATIRISO YA DITLHAETSANO LE BAO BA AMEGANG

9.1. Ditlhaeletsano le baagi

9.1.1. GCIS e tla tlhaeletsana ka tsela e e latelang le baagi:

Mofuta wa go tlhaeletsana	Puo e e tla dirisiwang
Puisano ka molomo, go akaretsa le dikgato tsa semmuso, ditsiboso, dipuo tsa baagi, dikhonferense, jalojalo.	GCIS e tla dirisa English ka go refosana le e nngwe le e nngwe ya dipuo tsa yone tsa semmuso, go ya ka maitlhomo a serala seo.
Ditlhaeletsano tse di kwadiwang tsa semmuso, go akaretsa tsa eleketeroniki, dipuisano tsotlhe, dipuo tsa babegakgang, dimemorantamo, ditsiboso, diphasalatso, makwalokhutshwe, di-brochure jalojalo.	Ditokomane ka metlha di tla phasaladiwa ka English. Dikgatiso tsotlhe tse di kwadilweng tsa ditlhaeletsano di tla fetolelwa kwa puong kgotsa dipuong tse di buiwang kwa diporofenseng tseo di totilweng. Yuniti ya Ditirelo tsa Dipuo ya GCIS e tla tlhomamisa fa dikopo tsa phetolelo ya ditokomane tseo e sekegelwa.
Diforomo	Di tla phasaladiwa ka English.
Matswaotshupetso le Matshwaokgwebo	Ka ntlha ya fa GCIS e tlhoka go tlhaeletsana le boidiidi jwa batho ka bontsi joo e ka kgonang mmogo le ka ntlha ya fa sebaka se se neilweng mo diphasalatsong tseno, matswaotshupetso le matshwaokgwebo otlhe a yona a tla

	diragadiwa ka English.
Pegelo ya ngwaga le ngwaga ya GCIS mmogo le ditokomane tse dingwe tsa ditogamaano.	Di tla phasaladiwa ka English.
Diphasaladiwa tsa medimokutlo le ditshwantso tsa GCIS	Diphasaladiwa tsa ditlhaeletsano tsa medimokutlo le ditshwantso tsa GCIS di tla dirisa ditsopolwanapuo tebang le bao ba susufetseng.

9.1.2. Dikopo tsa go bona ditlhaeletsano ka puo e nngwe le e nngwe di ka romelwa go latela thulaganyo e e tlhalositsweng mo temeng ya 9.4 fa tlase.9.4

9.2. Ditlhaeletsano tsa ka fa gare le tse dingwe tsa semmuso mabapi le batho ba bangwe

9.2.1. Ditlhaeletsano tse di latelang di tla tshwarwa ka English, ntle le fa go na le tlhokego e bile go le mosola, go kgonagala, go na le didirisiwa, go gapeletsega ka ntlha ya maemo a lefelo leo mme go tlhokega gore go nne le tekano e bile e le seo setšhaba se se batlang, ditlhaeletsano tsa mothale oo di ka fetolelwa go tswa mo English go isiwa kwa puong kgotsa dipuong tse di kopilweng. Tsona di tla akaretsa:

9.2.1.1. Ditlhaeletsano tsotlhe tsa ka fa gare tsa semmuso tsa molomo, tse di kwadilweng le tsa eleketeroniki tsa GCIS (e katswa e le dimemorantamo, makwalokhutshwe, dibukanapapatso, masela a matshwaokgwebo, ditsiboso tsa semmuso, ditokomane, makwalo a dikgang, diphousetara, ditsiboso, dipuo tsa semmuso, dikopano, jalojalo).

9.2.1.2. Ditlhaeletsano tsotlhe tsa molomo, tse di kwadilweng le tsa eleketeroniki moo go go amegang motho yo mongwe mo dikopanong, mo dipuisanong tsa setlhopha, mo ditlhagisong, mo dikopanong tsa ditshenkotiro, mo dikopanong tsa dikatiso, mo dikopanong tsa kgalemelolonyatso kwa tirong, jalojalo.

9.2.2. Badiredi ba GCIS ba ka buisana, ba kwalelana kgotsa ba tlhaeletsana ka eleketeroniki gareng ga tse dingwe ka go dirisa puo e ba itlhophelang yone, fa fela e le gore maphata otlhe a a buisanang a tlhaloganya puo kgotsa dipuo tse di dirisiwang.

9.3. Ditlhaeletsano le baagi ba bogolofadi jwa dirwe tsa kutlo:

- 9.3.1. GCIS e tla dira gore, fa go na le tlhokego e bile go le mosola, go kgonagala, go na le didirisiwa, go gapeletsega ka ntlha ya maemo a lefelo leo mme go tlhokega gore go nne le tekano e bile e le seo setšhaba se se batlang, e.phasalatse didirisiwa tsa ditlhaeletsano ka kgatiso ya Braille go thusa bao ba fufufetseng mme e rulaganye gape gore thanolo ya Puo ya Diatla e nne teng go thusa bao ba susufetseng le bao ba mumufetseng.
- 9.3.2. Batlhankedi ba GCIS ba lefelokgorogelo ba tla katisiwa gore ba kgone go tlhaeletsana ka Puo ya Diatla le batlhokaditirelo tsa rona bao ba nang le bogole jwa dirwe tsa kutlo.

9.4. Thulaganyo ya go bona diphetolelo:

- 9.4.1. Fa e le gore go na le tlhaeletsano e e sa phasaladiwang ka Braille, ka Puo ya Diatla kgotsa ka puo e nngwe e e rileng, kopo e ka lebisiwa kwa go DG gore tokomane eo e fetolelwe mo puong eo, e phasaladiwe ka Braille kgotsa e ranolwe ka Puo ya Diatla.
- 9.4.2. Kopo ya mothale oo e tshwanetswe go romelwa kwa go DG mme e imeilelwe kwa go: kgotsa anguagequeries@gcis.gov.za kgotsa e isiwe kwa Kantorokgolong ya GCIS.
- 9.4.3. GCIS e tla tsayatsisa kopo, ka go akanya ka tiriso, kgonagalo, didirisiwa, ditlamorago tsa tikologo mmogo le tshegetso ya ditlhokwa tsa baagi.
- 9.4.4. Fa kopo e ka amogelwa, morago ga go tsaya tsia dintlha tse di nopotsweng mo go 9.4.3 mo godimo, GCIS e tla dira gore morago ga matsatsi a tirelo a le 10 morago ga go amogela kopo ya gago, e rulaganye go ya ka seemo sa kgetse, phetolelo ya tokomane go ya kwa puong e e tlhokegang, e abelane ka ditirelo tsa thanolo ya Puo ya Diatla kgotsa e fetolele sekwalwa go nna sa mokwalo wa Braille. Fa GCIS e ka iphitlhela e retelwa ke go diragatsa kopo mo matsatsing ao e a neileng, go tla nna le dikgolagano tse di diriwang le motsenyakopo yo o maleba go mo tsibosa ka letlha leo ditirelo tseo a di kopileng di tla konosediwang ka lone.9.4.3

- 9.4.5. Fa go na le tlhokego ya thanolo ya Puo ya Diatla mo meketeng ya GCIS, kopo e tshwanetswe go romelwa matsatsi a le supa pele ga letlha leo le umaketsweng moletlo.

10. TSHOMARELO YA DIREKOTO

- 10.1. Ditokomane tsotlhe tsa semmuso tsa GCIS di tla rekotiwa ka English mme, fa go tlhokegang, di tla bolokiwa ka dipuo tseo di fetolelsweng mo go tsone.

11. THARABOLOLO YA DINGONGOREGO

- 11.1. Motho mang le mang yo a nang le ngongorego tebang le ka fao Pholisi ya Tiriso ya Dipuo ya GCIS e dirisiwang ka teng a ka tsenya ngongorego mme a e romele kwa go DG mo pakeng e e ka fa tlase ga dikgwedi di le tharo morago ga gore ngongorego eo e runye.
- 11.2. Ngongorego e tshwanetse e romelwe ka e nngwe ya ditsela tse di latelang kwa go GCIS:
- 11.2.1. Aterese ya lefelo moo kopo e ka romelwang gone kwa Kantarokgolong ya GCIS kwa Tshedimosetso House, 1035 cnr Frances Baard and Festival streets, Hatfield, Pretoria, 0083; kgotsa
 - 11.2.2. Ka mokgwa o o kwadisitsweng wa tsamaisoposo mo atereseng ya: The DG, GCIS, Private Bag X745, Pretoria, 0001; kgotsa
 - 11.2.3. Ka go romela imeile e e lebisitsweng kwa go DG mo go languagequeries@gcis.gov.za
- 11.3. Ditlha ka botlalo tsa mongongoregi – di akaretse maina ka botlalo, aterese le dintlha tsa kgolagano – di tshwanetse di tlhagisiwa ka tlhamalalo mo ngongoregong e e tsentsweng.
- 11.4. Ngongorego ka botlalo e tshwanetse go ntshiwa, e akaretse letlha, nako mmogo le mong wa yona, fa go tlhokegang.
- 11.5. GCIS e ka kopa mongongoregi go tlamela ka tshedimosetso e nngwe kgotsa go tla kopanong gore a tle go araba dipotso tse di malebana le ngongorego.
- 11.6. DG mo dikgweding tse di ka fa tlase ga di le tharo kgotsa mo pakeng e e jalo e e khutshwane go ya ka fao go tlhokagalang e tla sekaseka ngongorego ka botlalo, ya tsaya tshwetso tebang le ngongorego mme e itsise mongongoregi ka tshwetso eo ka lekwalo.

- 11.7. Fa e le gore mongongoregi ga a kgotsofalela tshwetso ya DG, a ka nne a fetisetsa ngongorego eo kwa go Tona ya Ditlhaeletsano ka go kwala boikuelo mo mo pakeng e e ka fa tlase ga kgwedi morago ga go amogeleng tshwetso ya DG go latela tlhaloso e e neilweng mo temeng ya bo 11.6 fa godimo.11.6

12. DIPHASALATSO LE PHITLHELELO YA PHOLISI YA TIRISO YA DIPUO YA GCIS

- 12.1. Pholisi ya Tiriso ya Dipuo e tla fitlhelwa:
- 12.1.1. ka dipuo tsotlhe di le 11 tsa semmuso; le ka
 - 12.1.2. Braille.
- 12.2. Pholisi eno e ka fitlhelwa:
- 12.2.1. ka puo e nngwe le e nngwe ya di le 11 tsa semmuso mo inthaneteng mo go www.gcis.gov.za; kgotsa
 - 12.2.2. ka go kopa khophi e e gatisitsweng ya e nngwe le e nngwe ya dipuo di le 11 tsa semmuso kgotsa ya Braille kwa Kantorokgolong kgotsa kwa dikantorong tsa diporofense tsa GCIS.
- 12.3. Khophi ya Pholisi ya Tiriso ya Dipuo e tla phasaladiwa ka English mo Kaseteng ya Puso, mme e tla beewa mo mafelong otlhe a a nopoletsweng yona Kantorokgolong kgotsa kwa dikantorong tsa diporofense tsa GCIS.

13. TLHOTLHOMISO YA PHOLISI

- 13.1. Yuniti ya Ditirelo tsa Dipuo ka gale e tla ela tlholo le go tlhatlhoba kgatelopele e e dirilweng tebang le go tsenya tirisong ga pholisi eno mmogo le go romela pegelo kwa go Tona ya Lefapha la Botswana le Setso mmogo le kwa go PanSALB e e mabapi le tiriso ya dipuo mo karolong eo jaaka go tlhagisitswe mo Karolong ya bo 9 ya Molao.
- 13.2. Pholisi eno e tla lekolwa gangwe le gape morago ga dingwaga di le nne kgotsa fa go na le tlhokego.